

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 25.

ANULU XXIV.

Sabiiu 25 Martiu (6 Aprile) 1876.

Telegrafulu este Damine'a si Joi', la fie-care d'oué septemai cu adausulu Poisioerei — Prenumeratiunea se face in Sabiu in expeditiu'a foioi, pre afara la 2. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate c'atra expeditiu'a. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trecelelate partii ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre anu 8 fl. 60. pr o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prinu. si tier streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5', cr. si pentru a treia repetire cu 3', cr. v. a.

Invitarea de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anulu 1876. — Pretulu abonamentulu pre 1/4 de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchia austro-unguresca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu intardia cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rugamu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu cate doue poste ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandamu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.**) ca impreunate cu spese mai putiene si ca mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Editor'a „Telegrafulu Romanu“ in Sabiiu.

Alegerile la sinodulu archidiececanu.

(F i n e.)

In cerculu clericalu alu Calatei mari este alesu: P. Protopr. Basiliu Rosiescu.

La rezultatulu alegeriloru sinodale in archidiececa.

Acum avemu list'a intraga a deputatiloru sinodali si dupa acest'a putemu face o conclusiune si la fisiionomia fitoriulu sinodu archidiececanu.

Unu numeru insemnatu de membrii sunt reale si sunt inse, si inca unu numeru bunisioru, si membri noi, cari intra pentru prim'a ora in sanctuariulu reprezentantiei bisericeie nostre natiunale. Nu putemu dice nici despre unii nici despre altii ca nu-i cunoscemu, pentruca sunt pre putiene exceptiunile, despre cari amu ave dreptu sa dicemu ca nu cunoscemu pre noii alesi de locu. Activitate tuturoru, multa putiena, buna rea, este deja cunoscuta seu pre unu terenu seu pre altulu. Dar nici ca se pote sa nu fia cunoscuta activitatea tuturoru, cari se radica catu de putien spre nivelulu inteligentiei, mai alesu, in tempulu acestu sgomotosu si miscatu, in care traiescu generatiunile presentulu.

In totalu dara considerata fisiionomia, dupa persone, face asupra privitoriulu nepreocupatu o impresiune buna. Credemu si totu odata si speramu ca cele judecate dupa persone se voru implini candu vomu ave dinaintea nostra si faptele noului corpu reprezentativu.

In credintia si sperantia acest'a ne intarimu mai vertosu si pentru aceea, caci in sinulu bisericeie nostre archidiececane nu suntu principie opuse. Toti vremu autonomi'a bisericeie pastrata, toti vremu administratiunea bisericeie dupa legile esistente si in directiunea aratata de legile esistente, n'amu veditu nicairi arboran-

du-se unu principiu nou in un'a seu alta directiune. Voru fi ici si unde, divergentie de pareri in privint'a realisarei unoru cestiuni cari emanaza din principiele de care se conduce biserica nostra, va se dica, in privint'a unoru obiecte singulare. Aceste suntu neevitabile in corporatiuni compuse de membri asiá numerosi, precum este si sinodulu nostru; se potu inse complana si delaturá forte usioru, fresce numai prelanga strict'a observare a asiediminteloru fundamentale ale bisericeie crestine ortodocse resaritene.

Candu vorbimu inse despre ce-va ce cade macaru numai pre jumetate in domeniulu viitoriulu nu putemu sa nu cugetamu la tote possibilitatile. Nu putemu sa nu cugetamu, pentruca trecutulu ne a invetiatu, ca si in corpuru reprezentative se pote intempra ca cestiunile, ori-catu de inocente aru fi ele in sine, ori catu de intemeiate aru fi ele pre principie solide si neclatite, sa fia stramutate seu mai dreptu disu, sa caute unii omeni a le stramuta pre unu terenu strainu de natur'a loru, si atunci si divergentiele cele mai usiore se transformeza in dificultati, cari se potu resolve numai prelanga mari si lungi discussiuni.

Celu mai strainu terenu de natura obiectelor apartinetore de corpuru reprezentative este celu alu intereseloru particulare si personale si de astfeliu de interese, trist'a esperintia ne invatia, se potignescu destui omeni. Suntu adeca si de aceia, cari sedusi de o iubire de sine, reu intielasa, punu interesele loru particulare si personale mai pre susu de interesulu publicu. Ori si unde se vira astfeliu de interese in discussiuni publice, a caroru scopu este binele publicu, se stirbesce terenulu principiiloru si astfeliu de stirbiri producu dificultati, si ce se nasce de aici mai departe suntemu in dreptu a presupune ca este cunoscutu fia-carui omu, cu catu de putien daru de orientare.

De aceea astfeliu de possibilitati nu potu nici candu lua loculu onorificu de principii si de opusetiune, nici reprezentantii loru numele onorificu de partida. Altfeliu le numesce lumea pre cele dintai si pre cei din urma.

Si unele si altele nu mai au loculu in biserica; va se dica cine se tiene de o astfeliu de opusetiune s'a situatu insusi pre sine afara de comuniunea bisericeie nostre.

Missiunea bisericeie este cea mai importanta missiune. Ea are sa se ingrigiesca de omu in intregulu lui moralu de fericirea lui in viatia si dupa morte. Missiunea acest'a desemneza dara prin sine insasi drumulu pre care au sa proceda crestini in tote afacerile loru. Deci ce vomu dice candu crestini au sa lucreze tocmai in ceea ce se tiene strinsu de obiectulu celu mai legatu de missiunea cea mai importanta a intregulu loru? Vomu dice, ca ei suntu datori a se desbraca de totu ce este particularu si personalu si a ave in tote afacerile loru, dupa consciintia, si cunoscintia, numai binele bisericeie, pre care, in casulu nostru, o representeza si dela carea asteptamu atatu de multu.

Este dara o datorintia imperativa a fia-carui membru sinodalu, ca indata ce vede ca se ivesce numai vre-o intentiune, carea inclina spre particularismu si personalitate, sa o combata cu tote armele adeverului si

binelui publicu. Pentru acesti'a suntu chiamati toti membrii sinodali, ca sa fia aparatori adeverului si binelui publicu.

Acestu oficiu are sa-lu implinesca fia care cu tota scumpatatea, deca vrea sa corespunda missiunei celei inalte de care este partasiu. Are sa-lu implinesca fara nici o consideratiune la nici unu interesu particulariu.

In astfeliu de impregiurari nu au locu considerari, mai alesu candu aru fi invederatu lucru, ca tocmai prea multele considerari aru asterne calea cea larga, pre carea, in detrimentulu binelui publicu si comunu, unulu seu altulu aru pute ajunge la folose, cari nu au altu scopu de catu binele materialu si trecatoriu a catoru-va persone.

Sangele celu nerescumparabilu, carele a vepsitu crucea pre Golgotha, nu s'a versatu pentru unii, ci pentru omenimea intraga. Aru fi deci o pangaritura de cele mai sante, candu cine-va in numele celu santu alu bisericeie celu Atotusantu aru cautá sa veneze lucruri, cari suntu cu totulu opuse iubirei celei nemarginite de omeni, in togma opuse ca argintii venditoriulu Iud'a.

Si in tempuri normale aratari ca cele atinse producu reu mare, cu atata mai vertosu aru produce in tempulu nostru, in care abia amu intratu in constituionalismulu bisericescu si in care de alta parte, giuru impregiurulu nostru, suntu atati panditori, cari astepa cu nerabdare sa veda regresulu, dara nu progresulu bisericeie nostre.

Biserica nostra, carea dupa cum amu disu mai susu, are de a face cu eulu nostru moralu intregu este adencu infipta si in intregulu nostru natiunale si asiá cine gresiesce in contr'a ei, gresiesce si in contr'a esistintiei nostre natiunale. Deca acum gresiel'a aru veni din sinulu nostru si reulu aru fi mai mare, pentru-ca pre langa aceea ca amu cade in prapastia, aru mai jace asupra capetelor nostre si blastemulu, ca prapastia s'a pregatitu din insusi sinulu nostru.

In punctulu acest'a de priviri credemu ca nu stamu nici decum isolati cu parerile nostre si de aceea, chiaru candu s'aru intempra possibilitatea aratarei, ceea ce noi astadi nu o mai credemu, ca unii putieni aru voi a se abate dela adeveratulu terenu pentru niscari pareri de folose particulari seu personale, cei multi, standu pre terrenulu celu tare si neclatitu alu adeverului, cu inlesnire ii va convinge despre parerile loru gresite.

Altcum, deca abstragemu dela eventualitati ca cea atinsa, alte greutati preste care aru ave sa dea sinodulu fitoriulu nu ne putemu intipui. Noi nu scimu, dupa cum amu disu indata la inceputu, sa existe diferentie principali. Sinodele trecute s'au enunsiatu in doue renduri, asiá dicendu unanimu, ca voru urma principiele statorite de nemuritoriulu Marele archipastoriu Ann d r e i u, si dela aceste nu credemu sa aiba cugetulu cine-va din archidiececa nostra a se abate. De aceea, de o opusetiune parlamentarie, liberale-natiunale, dupa principie, pana acum nici vorba nu pote fi; deca aru fi aru trebui sa se ivesca intaiasi data.

Nici o atare ivire cu totulu noua nu putemu presupune, pentruca nu ni

este cunoscuta causa pentru asiá ce-va.

Un'a scimu, si acest'a este sciintia cea mai positiva, ca sinodulu nostru archidiececanu in un'a din enunciarile sele si adeca in cea din siedintia a IV tienuta in 10 Aprile 1874 la p. 19. intre altele a disu „sinodulu archidiececanu intru e: „ternisarea numelui **Marelu Andreiu**, intaiulu Archiepiscopu si Metropolitu alu romaniloru de religione greco-orientala din Ungaria si Transilvania dupa restaurarea vechiei nostre Metropolitie prin elu insusi, dechiarandu acestu sinodu ca „atatu numele repausatulu lu va pastra pentru totu viitoriulu in sánta „aducere aminte, precum si faptele si „lucrarile lui si **directiunea** data de „elu bisericeie nostre o va privi de „modelu in venitoriu“... si ca ceea ce dice unu sinodu cu tota solemnitatea si se radica la valore de conclusu trebuie respectatu si de sinodele urmatore catu tempu va esista biserica nostra.

Si noi, pre catu cunoscemu personele cele ce intra de nou in sinodu, nu avemu nici o ansa sa ne indoimu, unu minutu macaru, ca nu aru fi petrunse de santien'a conclusulu citatu, seu ca aru tinde care-va la o modificare catu de mica din trensulu.

Eata dara cuvintele nostre pentru care amu disu la inceputu, ca fisiionomia sinodulu dupa lista deputatiloru face asupra nostra o impresiune buna.

Si deca vomu fi norocosi a obtine in tipulu acest'a realisarea credintelor si sperantiloru nostre viitoriulu archidiececane nostre este asigurat pentru tote tempurile. Atunci ori ce incercare din afara de a strabate in staululu autonomiei nostre bisericesci se paraliseza; iera biserica cea viia, crestini nostri, voru prospera in tota privintia.

In tipulu acest'a ne credemu indreptatiti a nu lua nici o notitia despre unele anomalii, despre care ni se spune ca s'au facutu din partea unoru individi cu ocaziunea alegeriloru. A fostu pote pre multu zelu reu intielesu, unu zelu, care va ave a se reduce prin sinodu la aceea ce i se cuvine.

Deca atingemu totusi si partea acest'a o facemu, pentru-ca se ne invetiamu a distinge intre lucruri principale si intre lucruri secundare, seu dupa cum ne mai obicinimu a dice, de adoua mana.

Revista politica.

In Vien'a se tienu Marti siedintia ministeriale comuna, sub presidiulu comitelui Andrassy, participandu si ministri presiedinti si ministri de finance din ambe jumetatile monarchiei. Consiliulu ministerialu se ocupa cu bugetulu comunu. — Conferintiele ministriloru de dincóce si de dincolo de Lait'a nu credemu sa fia avutu rezultatele dorite. Resultatele ulterioare inse trebuiescu asteptate.

Afacerile orientali devinu pe di ce merge totu mai interesante. Pacificatiunea sub auspiciile baron. Rodici pare a fi simplu respinsa de insurgenti, proviantarea fortaretiei turcesci Nicksich este paralisata si incatu privescu armistiulu de 10 seu 12 dile este inlocuitu cu noue lupte: la Un'a, langa ap'a Unei.

„Aug. Allg. Ztg.“ are informa-tiuni atâtu din Belgradu câtu și din Cettinje, dupa cari pacea este asigurata numai o schiôpa de tempu. „Este curatu o ilusiune, de carea pa-timescu unii in anumite cercuri au-striace, prussiane și russesci, a crede, ca se va mai puté impededá inver-tirea rôtei evenemintelor de pre Bal-canu.“ Insi turcii, se dice acolo mai departe, impingiu lucrurile la decisiune. Decisiunea acést'a nu va intardiá.

Alte sciri din Belgradu ne spunu ca intaritatea asupr'a Austro-Ungariei atâtu este de mare la tôte partidele încâtu nu are asemenare nici cu intaritatea asupr'a turciloru. Caus'a nu se pôte cautá altu unde-va decâtu in schimbarea politiceii lui An-drassy fatia cu crestini din Turci'a. Tôte semnele: purtarea populatiunii serbesci, purtarea pressei rusesci, purtarea tur-ciloru vorbescu pentru erumperea resbe-lului. Vorba este numai cându? Suntu diurnale, cari nici in privint'a acést'a nu voru sa lase pre publicu la indo-ielá si dicu ca la Sangiorgiu (23 A-prile) Serbi'a va intrá in actiune.

Imperatulul rusescu va parási in lun'a cea mai de aprôpe imperiulu seu si va petrece 6 luni in strainatate. Din Versailles se telegraféza, ca mâne (in 5 Aprile) va publicá fóia oficiala legea despre delaturarea stárei mariale, care duréza dela 1870.

La cestiunea comasárei și pro-portionárei.

(Urmare.)*

A dón'a întrebare ce si o pune și respunde „Kelet“ in objectulu acést'a e: de este de lipsa cá comasarea, precum și celelalte cestiuni ur-bariale ce stau in strinsa legatura cu ea, sa se efeptue și resólve pe calea legi judiciare? Séu de nu, pre care alta cale?

La întrebarea acést'a „Kelet“ res-punde deocamdata, numai din punctu de vedere alu cestiuniloru urbariale, sustienendu ca in acestea trebuie sa se observe procedur'a inquisitorica. Deci densulu nu se pôte impacá cu acea, ca li se lasa fostiloru coloni atá-tea remedii de a traganá si ingreuia resólverea causeru urbariale; ci elu aru dorí cá mai bine judecatorii sa dispuna dupa chipsuie'l'a propria, ca asiá pretinde interesulu economicu alu tieriei, apoi fostii coloni sa fia datori a se supune orbesce dispositiuniloru judecatoriesci fia acelea ori cum voru fi. Cáci fostii coloni — dupa „Kelet“ trebuie sa fia multiamiti cu ori-ce sfarmitura ce pica din gratia de pre mésa domnésca; și numai urgisitii de nemti din epoc'a lui Bach iau sum-tiatu pre ei asupr'a stapániloru si adusu acolo, cá sa cutedie a processá cu densii.

Insemnatarea opiniunei acést'a o pôte cuprinde numai acel'a, care din propria esperintia scie, câtu de ane-voie este a aduce adila valóre, chiaru și vitrigile dispositiuni legali, ce le avem in cestiunea regulárei referin-tieloru procedinde din urbarialitate. Atâtu incurcatur'a referintieloru ace-stor'a, câtu si nechiaritatea disposi-tiuniloru legali, ingreue pré multu aducerea unei sentintie pré deplinu drepte si pentru ambe pártile equita-bile. Se vede inse ca fostii boieri n'au cauza de a se plânge asupr'a neajun-seloru acestor'a de atát'a insemnatare; cáci ele, dupa cum trebuie sa dedu-cemu chiaru din giurstarea acést'a — servescu in favorulu dloru. — Inchi-puiesca-si inse cine-va ca sub astfeliu de momente s'aru taiá si calea pentru ori-ce remediu; apoi 'si va face o fi-dela inchipuire despre modululu cum aru dorí boierii deomassarea si preste totu regularea referintieloru de ur-barialitate. — Se intielege totu in in-teresulu agronomicu și economicu; inse nu alu tieriei ci alu loru.

*) Vedi Nr. 22.

Procedur'a inquisitorica, 'si are și ea cáile si marginile sele. — Si as-tadi se observa in cauzele urbariali o procedura in principiu inquisitorica; dar' carea nu-i face cu nepotintia unei'a séu celelalte párti, de a incercá celu putienu vindecarea reului ce i s'aru puté causá. In afaceri de acelea unde se tractédia de alu meu si alu teu, nu se pôte face unu judecatoriu séu judiciu, singuru isvoru de drep-tate; pentruca si judecatorii nu 'su alt'a decâtu ómeni și ómenii toti suntu gresiti séu mai bine dicendu gresitori. Apoi s'aru potriví cam reu si cu ide'a constitutionalismului — la carea dór in intrég'a tíera nimene nu tiene mai multu, decâtu chiaru aristocratia ma-giara — cându s'aru invescá unu sin-guru foru séu oficiu, cu putere abso-luta si s'aru margini astfeliu sfer'a de dreptu a cetatieniloru.

In pertractarea întrebárei a trei'a: de e necesariu cá sa se incredintieze afacerea regulárei posesiuniloru, nu-mai tribunaleloru; și de n'aru fi mai cu scopu cá sa se incredintieze atâtu tribunaleloru câtu si oficieloru admini-strative séu apoi de totu altoru oficii, care se fia compuse atâtu din juristi câtu și din alte persóne adapate in sciintiele tehnice? Se resólva „Kelet“ pentru modalitatea din urma. Din cauza ca atâtu tribunalele câtu si ofi-ciele administrative aru fi cu alte afa-ceri intru atát'a gramadite încâtu nu aru fi in stare de a satisface si recentriei imperative de a regulá odata afa-cerile acestea. Mai departe din cauza ca cestiunea regulárei afaceriloru ace-stor'a nu aru fi o cestiune curatu nu-mai de dreptu; ci totu odata si econ-omica și astfeliu n'i s'aru puté resolvá bine decâtu numai cu concursulu ómeniloru de specialitate si in priv-inti'a din urma.

Tribunalele nóstre ce e dreptu, ca suntu gramadite cu feluri si fe-luri de afaceri si in stadiulu de a-cum'a mai ca nu suntu in stare de a-si indepliní cu câtu de putiena acu-ratetia chiamarea loru. Pre lánge acé-st'a se lucra mereu la reducerea tri-bunaleloru și din numerulu loru de pâna acum'a si astfeliu agendele ce-loru ce voru remané in viétia se voru mai inmultí inca si prin cele ale tri-bunaleloru ce se voru sterge. Inse lui „Kelet“ trebuie sa-i fia cunoscutu si aceea ca amu avutu si tribunale anume urbariale, care nu avusera de a se ocupá de alt'a decâtu numai de cause urbariale si cu tôte acestea cauzele urbariale nici atunci nu fusera mai bine superate decâtu acum'a.

Déca iéra au cestiunile regulárei posesiuniloru atâtu partea loru juri-dica, câtu si parte economica; pártile acestea ale unei si aceleasi cestiuni suntu intru atát'a diferite un'a de alt'a, încâtu noi nici ca ne putemu inchi-puí, ca cum s'aru puté ele superá prin unulu si acel'si organu, fire aru compusu acést'a ori cum aru fi. — Pentruca întrebarea de dreptu, pre-cum si cea economica, remane totu atare, in ori ce senatu séu consiliu aru vení sub dezbatare; si noi nu pu-temu presupune ca atare economu séu juristu, deodata aru devení capabilu de a delibérá si in o cestiune a lui pâna aci de totu necunoscuta, numai si numai pentruca senatulu in care se afla o pretinde ast'a dela densulu.

Nóue deci ni se pare multu mai potrivit, ca si in cestiunea regulárei posesiunei, cá si in ori si care alt'a, sa-si indeplinéscá atâtu juristulu câtu si economulu si tehniculu pentru sine si neatarnatoriu agendele sele. In estu modu s'aru puté efeptuí regularea posesiuniloru si prin tribunalele de astadi, firesce provediindu-se cu pu-teri lucrátóre de ajunsu; iéra partea economica si tehnica s'aru puté in-grigí iér' in modululu usitatu prin es-perti cari nu apartienu de tribunalu.

Alt'a inse urmarescu boierii lui „Kelet“ dupa parerea nóstra prin ofi-ciele pretinse separate si adeca ca sa

se scape de spesele espertiloru, pre care astadi trebuie dupa lege sa le pórte densii, pre cându conformu pro-iectului loru aru trebúi sa le pórte vistieria statului in lini'a prima, iéra in ultim'a analiza tíer'a.

(Va urmă.)

Diet'a Ungariei.

III.

(Continuare.)

Notariulu cetesce §. 1. Se pri-mesce.

La §. 2. care suna astfeliu:
„Oficiulu de comite sasescu încéta, si cu a-cestu titulu se in zestréza a comitele supremu alu comitatului Sabiiu, cá pre-siedintele adunárei ge-nerali a Universitáției sasesci.“

Hegyessy Márton: On. Casa! Paragrafulu acést'a dreptu ca sterge pre viitorulu oficiulu de „comite sa-sescu“, inse cu titlulu acé'l'a in zestréza pre comitele supremu a infintandului comitatu alu Sabiiului. Procedur'a acést'a dupa modest'a mea parere este încâtu-va in contradicere cu § 1. art. de lege 43. 1868, in care apriatu se dice, cumca: numirile teritoriale dupa natiunile politice ce au esistatu pâna aci se nimicescu. Dar' fiinduca de alta parte nu potu pricepe caus'a pentru care se trebuiésca a se sustiené diferintia ce n'are nici unu intielesu, care se referesce simplu numai la titlu, dar' din care in viitoriu Ddieu scie ce consecintie voru voi se traga fratii nostri sasi: propunu pre scurtu ca partea ultima a §-lui, adeca cuvintele „si cu titlulu acést'a se in zestréza comitele su-premu alu comitatului Sabiiu, cá presiedintele adunárei generali a uni-versitáției sasesci“ sa se lase cu totulu afara, pentru ca cu acést'a nimic'a nu stergemu ci numai desfiintiamu unu titlu fara basa. Eara aceea ce propriaminte se enuncia aici ca presiedintele universitáției sasesci se fie comitele supr. alu comitatului Sabiiului — se staveresce mai la vale in § 8. Mi recomandú amendementulu pentru primire.

Tiszá Kálmán min. presied.

„On. camera! Mi iéu voia a ve rogá sa binevoiti a primí §-lu asiá precum este conceputu. (Aprobari) Aceea ce nu convine cu consideratiunile neape-ratu de lipsa ale administratiunei — adeca oficiulu de comite sasescu — in privint'a acelu-i-a se enuncia cum-ca se desfiin-tiéza; dar' dupa ce scopulu este ajunsu, nu pricepu pentru ce se tre-buésca a sterge si titlulu acést'a de care suntu legate reminiscintie isto-ricé, — dar cari numai reminis-cintie voru remané si de aci incolo.“

Mie totdén'a 'mi place a face lucrulu asiá precum lu afiu de lipsa, si nu me spariu neci de aceea ca taia in interesulu particulariu, — inse 'mi place a impliní lucrulu intr'unu modu care pentru respectivii este mai cru-tiatoriu. (Aprobare.)

Parteniú Cosm'a. Eu fórte pre scurtu me voiu dechiará. Eu inca amu voitu se propunu in esintia aceea ce a propusu condeputatulu nostru Hegyessy Márton, — pentru-ca eu afiu ca este intr'adeveru unu „ens sine necessitate“ cá se damu cuiva unu titlu, a cáruí base nu esiste.

Acést'a aru fi unu „Titel ohne Mittel“ cum dice némtiulu, care n'are neci o valóre, si pre care praticulu sasu nu da nici o cépa degerata,

Trebuie sa observu cumca de cumva cugetati ca cu sustienerea acestui titlu faceti vr'o placere dom-niloru sasi — ve insielati fórte.

Eu cu multu mai bine cugetu a cunosce pre sasi de câtu se presupunu despre densii cum-ca si aru dorí unu

astfeliu de titlu de comite sasescu precumu este celu propusu; de totu altu feliu de titlulu li-aru trebuiiloru, intr'atát'a altfeliu, încâtu cu titlulu de „comite sasescu“ neci chiaru pre comitele actualu nu-lu onoréza.

Deci, de óre-ce prin acést'a nu amu face neci unu lucru placutu sa-siloru, considerandu ca titlulu n'are neci o basa — ca oficiulu la care se referesce este desfiintiatu — parti-nescu propunerea lui Hegyessy si rogu pre on. casa se binevoiasca a o primí.“

Presiedintele: pune la votu proiectulu originalu, care priimindu-se amendamentulu cade.

Notariulu: cetesce §. 3. Se pri-mesce.

La §. 4. care suna astfeliu:
Averea universitáției sasesci (§§. 6 si 7) se pôte intrebuintiá eschisivu numai spre scopuri cul-turali.“

Michailu Casper (sasu): Onorata casa! Mi-iéu voia a face o mica pro-punere, cá adeca in locul cuventului „eschisivu“ sa se puna „de regula.“ Spre motivarea acestei propuneri numai atát'a voiescu a observá, ca re-stringerea dreptului de libera dispu-setiune cu proprietatea — in modululu ce se afla in § presinte si se esprime prin cuventulu „eschisivu“ — o afiu de exagerata si nejustificata nici chiaru in casulu de cum-va s'aru de-cretá prin lege.

Departé este de mine a poftí cá averea natiunei sasesci sa se intrebuintieze spre alte scopuri de-cátu culturali, dar cu tôte acestea nu afiu cu cale a se restringe fara nici o cauza fundata dreptulu de libera dispusetiune a proprietariului asupr'a proprietáției sele, si prin lege a es-chide si chiaru possibilitatea cá din averea universitáției macaru numai o pará sa se póta folosi spre alte sco-puri decâtu culturali s. e. spre sco-puri de binefacere.

Din aceste motive ve rogu sa-mi primiti propunerea cu atâtu mai ver-tosú ca acea de feliu nu alteréza sco-pulu si esentia proiectului de lege, iéra de trecerea preste competintia din partea adunárei generali a uni-versitáției sasesci nu pôte fi téma, pentruca intr'ast'a privintia este pre-deplinu provediutu in § 12, unde a-priatu se dice cumca conclusele adu-nárei generali numai atunci voru fi valide de cum-va voru obtiené apro-barea ministrului.

Tiszá Kálmán minist. presied. Credu ca n'amu trebuintia de o moti-vare estinsa spre a dovedí, cumca amendementulu acést'a nu-lu consi-deru de acceptabilu. (Aprobári.)

Este dreptu ca executarea unoru concluse este conditionata de incu-viintiarea guvernului, dar chiaru pen-tru acést'a este de lipsa sa fia mar-catu cerculu in care este indreptatitu a se miscá guvernulu.

De cum-va este espresu in lege cumca averea numai spre scopuri cul-turali se pôte intrebuintiá, atunci e naturalu cumca in casulu acé'l'a, de cum-va s'aru intentioná folosirea spre alte scopuri guvernulu si va cunós-ce datorintia. Din contra de cum-va acést'a nu s'aru esprime in lege, ci s'aru primí propunerea dlui deputatu, insusi guvernule aru poté cade câte odata in ispita, si in unele casuri aru esmite in altele nu, si din acést'a s'aru nasce frecári neplacute permaninti. Ve rogu sa primiti tes-tulu. (Aprobári.)

Presiedintele: Pune la votu testulu orig. care se primesce si a-mendementulu lui Casper cade.

Notariulu: cetesce §§ 5, 6, 7, cari se primescu nestramutati.

La § 8 care suna astfeliu:

„Adunarea generala are
a) de presiedinte pre comitele su-premu alu comitatului Sabiiu.
b) de vice-presiedinte pre acé'l'a

pre care adunarea generală lu va alege dintre membrii sei pe 3 ani.

c) de notariu pre secretariul universității (§ 15) ier fiindu acestă impedecatu pre care dintre membrii sei va alege adunarea generală pentru durată unei adunări.

Notariulu are dreptu de consultare si de votare.

d) de membri pre 20 deputati alesi prin acei locuitori ai fundului regescu, cari au dreptu de a alege deputatu dietalu. Si anume: din partea orasieloru Sabiu si Brasiovu câte 2 asiá dara cu totulu a orasieloru Sighisior'a, Sasu-sebesiu, Oresci'a Mediasiu si Bistriti'a câte unulu asiá dara la olalta 5.

Spre alegerea celorlalti 11 membri, partile ce lalte ale fundului regiu se impartu in 11 cercuri electorali, si anume, cu privire la acea ca numerulu alegatoriloru încatu se póte sa fia egal, ca unu cercu electoralu sa nu se estinda preste teritoriulu mai multoru municipie infintiance, si ca dupa putintia alegatorii acelu'asi fo-tu municipiu sasescu se remana impreuna.

Fia care cercu electoralu tramite unu deputatu la adunarea generală a universității.

Parteniul Cosm'a: Op. Camera! Sum necesitatu a propune si aci unu amendamentu, si 'mi paré fórté reu, cumca deputatii dip fundulu regiu s'au dechiaratu prin oratorulu lor ca la desbateru speciala nu voru participá, si cei mai multi au si esitu dejá din camera, pentruca atát'a i-amu auditu laudandu-se cu sentiulu lor de dreptate, si provocandu-se la dreptate, încatu sum convinsu ca de cum-va aru fi aci unu s'aru poté rabdá se nu recunósca cumca propunerea mea este cea mai drépta, si sanu o spriginésca si din partealoru.

In §-lu acest'a este vorba ca propriu cine va compune universitatea sasésca? 20 de deputati ai fundului regiu.

Fundulu regiu fiindu impartitu in orasie, scaune si districte, din numerulu de 20 pre orasie cadu 9 ier pre scaune si districte numai 11.

Regretu ca nu ni s'au comunicatu date statistice privitorie la numerulu locuitoriloru.

Eu inse asiá sciu, cumca proportiunea intre numerulu locuitoriloru orasieloru si cel'a alu scauneloru si districteloru este aprópe ca 1 la 4 va se dica mai bine ca de 3 ori atát'a locuitori au scaunele si districtele cãti au orasiele, iera in proiectu proportiunea este aprópe egala, pentruca sta 9 fatia de 11.

Gvernulu scie mai bine de cãtu noi cumca si acum'a cãtu este de mare nemultiamirea in universitatea sasésca pentru impregiurarea, ca orasiele adeva, minoritatea absorbu pre scaune si districte va se dica pre majoritatea locuitoriloru fondului regescu, si cumca minoritatea din universitate este necesitata mai la fie-care conclusu a dá votu separat.

Eu on. casa asiú considerá de celu mai dreptu si mai ecuitabilu lucru cá scaunele si districtele se aiba celu putienu de doue ori atát'a deputati in universitate cãti voru avea orasiele; si asiá remãndu numerulu proiectatu pentru orasie 9, scaunele si districtele se aiba 18 deputati prin urmare numerulu totalu a deputatiloru se fie 27.

Póte ca mi-se va face obiectiunea cumca aru fi numerulu deputatiloru prea mare si aru costá prea multu in fia care anu, ast'a inse n'aru fi basata obiectiune, obiectele pertractande voru fi mai putiene inviitoriu si siedintiele nu voru durá asiá lungu tempu cá pâna aci, — va fi inse proportiunea drépta si ast'a aru produce multiamire generala, apoi asta-i capulu lucrului. Si recomendu propunerea mea spre primire.

Notariulu Gulner: cetesce propunerea care este: „In sirulu alu doilea alu punctulu d, din §. 8, in locu de 20 sa se puna 27, iera in lini'a a dou'a, sirulu prima in ambele locuri sa se inlocuiesca 11 cu 18.

Presiedintele pune testulu orig. la votu si se primesce, amendamentulu cade.

La §. 15 se mai primesce unu amendamentu neinsemnatu a lui Casper si apoi ceia-lalti §§ pâna in fine se primescu nestramutati.

Revista diurnalistica

Erá de prevedintu ca regularea fundului regiu va pune in miscare press'a germana si colo „afara in imperiu“. Cele ce le reproducem sub rubric'a acest'a vinu sa constateze prevederea acest'a. Din reproducerele aceste se póte vedé cãtu de putienu suntu cunoscutu referentiele patriei nôstre in afara si cãtu este de bine déca are cine-va partinitori si in strainatate.

Cu privire la desfiintarea fundului regescu cetimu in diurnalulu germanu: „Tribüne“ din Berlinu nr. 76 dto 30 Martie, sub rubric'a: Austro-Ungari'a urmátorele:

„Sasii din Transilvania au incetatu de a mai fi o natiune politica. Diet'a unguresca, dupa o desbateru lunga dar' emotiunata, a primitu legea pentru regularea, recte daraburirea asiá numitului fundu regescu. Deputatul sasescu Baussnern numí acest'a lege: calcare de cuventu eserciata din partea unui poporu fatia de altulu. Acest'a este critic'a cea mai scurta dar' nimerita a celui mai recentu eroismu magiaru. Cãci tóte frasele loru de dreptu si ecuitate, suntu vanitate. — Insusi Tisza a esprimatu in lung'a sea cuventare asup'r'a reformei pentru administratiune, ca elu nu voiesce sa surpe si dârime comitatele, ci mai multu voiesce sa le faca mai capabile de viétia. Comitatele unguresci, ce e dreptu remãnu; in loculu lor nu se asiédia vre-o administratiune européna; ba nici chiaru denumirea amploiatiloru nu este introdusa. Inse privilegiele sasesci, institutiunile nemtiesci, cari de seculi au fostu unu scutu alu libertatei si ordinii, suntu ruinate. Acest'a nu este numai o injuria colosale, ci si o eroe politica immensa. Cãci chiaru germanismulu transilvanu a formatu pâna aici o baricada in fati'a acelorou popóra barbare (?), pre cari fundulu regiu le desparte de Ungari'a, si de cari ungurii nu fãra cauza se temeau. —

In diuariulu „Leipz. Tgbltt und Anzeiger“ aflãmu altu resunetu de dorere pentru spargerea fondului si o manifestatiune de simpathia cátra elementulu sasescu inruditu. Acestu organu se esprima intr'unu articulu intitlatu: Sasii din Transilvania in diet'a Ungariei in modulu urmatoriu:

Cu viu interesu a urmaritu poporulu germãnu din inceputu manifestatiuniloru germanismului in tier'a indepartata a Transilvaniei, si numele „Hermannstadt“ (Sibiu) are unu sunetu atãtu de primitivu germãnu, încatu a datu ansa unei poetrice, Iohanna de Weissensturn, si unui componistulu, Westermeier, sa folosésca acestu nume intr'unu spectacolu si intr'o opera. Paguba numai, ca densii ne producú aici nu germãni ci slavii si comitu astfelu o falsificare a istoriei. Mai puternicu decãtu aceste opere mai multu séu mai pucinu fãra pretiu ne misca privelstea ce s'a desfasuratu in dilele aceste in diet'a Ungariei. Vedituramu aci 14 barbati germani curagiosi luptanduse contr'a sfortiarii ce li o facu sute de contrari nimicindu pre calea legislativei privilegii de 700 ani cari au fostu scutul sasiloru din Transilvania séu a germanismului si

au impedecatu absorbirea loru prin maghiarismu si rormanismu. Cu vitezie si credintia au operatu sasii din Transilvania in decursulu acestui lungu tempu nu numai pamentulu lor propriu sasescu, ci si domni'a maghiara, dela care au primitu pre acela de alu seu, ceea ce densii nici odata n'au negatu. Acest'a vitezie si credintia o au recunoscutu cei mai mari regi ai Ungariei, unu Geisa, unu Andreiu, unu Carolu Robert, unu Mathia s. a. asigurandule sasiloru unele séu alte privilegii si consolidandu astfelu viétia natiunale germãna. Nu se póte dice ca habsburghii cá regi ai Ungariei si marii principi ai Transilvaniei au contribuitu in deosebi la acest'a consolidare a germanismului, pentru ca deoparte, precum nu se póte ignorá, li-a lipsitu puterea, de alta parte inse pentru ca nu le convenea, regentiloru mai din urma, protestantismulu, ba póte si cetatenismulu sasiloru din Transilvania. Promisiuni de scutintia n'au lipsitu nici odata si nu s'a uitatu inca, ca Imperatul si Regele Franciscu Iosifu li-a promis in Decembre 1849 serbatoresce autonomi'a unei tieri de coróna specificu transilvanu-sasésca — aceluasi monarchu, care astadi in intiesu strictu constitutiunulu nu va intardiá sa dea aprobarea sea resolutiunii ce a adusu diet'a unguresca, prin care se sfarma pamentulu sasescu séu regescu.

Cine va ceti cu atentiune discussiunile din siedintiele de pre urma ale dietei unguresci, acela va observá numai de cãtu, cu ce argumente sofisticate infrumsetiéta magiarii si impreuna cu densii slavii si românii, condusi de ura cátra germãni, daraburirea pamentului sasescu si impartirea fragmenteloru lui la teritorie magiare. Ministrulu Tisza dise intre altele cam aceste, déca se voru sustiené tóte cele vechi, unu progresu nici ca se póte cugetá; acest'a enunciatune nu póte fi decãtu adevérata, déca se va puté dovedí, ca (institutiunile) vechi impedeca desvoltarea celorou nóue, ceea ce nu se póte afirmá cu privire la pamentulu sasescu si la sustienerea lui cá unu teritoriu germanu compactu. De vomu intielege sub progresu magiarizarea tuturor celorou lalte natiunalitati nemgiare, atunci firesece poporulu sasescu, in sine unitu, e la totu casulu o piedeca grea, si dlu Tisza impreuna cu ceilalti cari se falescu cu liberalismulu, nu ni voru concede nici odata, ca progresulu magiaru se invertesce numai pre lãnga acest'a. Si totusi lucrulu sta astfelu. Cãndu erá sa se dea diuariulu germãnu „Gartenlaube“ o lovitura si sa se detraga cetitoriloru magiari, slavii si romãni cari pricepu limb'a germãna, pentru ca, cum se dicea, s'a facutu vinovata de unu delictu duplu vata-mãndu pre natiunea magiara si pre regele magiaru, — atunci ministeriulu ungurescu nu intardiá nici pre unu momentu, a urmá cu interdictulu asup'r'a foiei pre ministeriulu cislaitanu germãnu care se prinse in cursa, ba pâna a si intrece pre acest'a cu asprimea in esecutarea interdictului. Dara unei foi magiare, care a vata-matu pre regele Franciscu Iosifu in modulu celu mai turcescu si grosolanu, pentruca acela n'a acompianiatu co-sciugulu lui Deak, nu i s'a fácutu nici unu reu, ba i s'a permis sa se laude de repetite ori cu cuvintele acele. Cine se opune apoteosei magiariloru, acela intempina ura si se delatura cu ori-ce medilóce. „Gartenlaube“ ajutá in modu eficace la latirea culturai germãne, de aceea se folosi cu bucuria prim'a ocaziune, pentru a i se oprí intrarea mai departe in imperati'a magiariloru. Cultur'a germãna inse e mesur'a si mesuratoriulu culturai magiare, le succede sa o respinga, atunci slavulu si românulu póte aflá la urma, ca magiarii pasiescu in fruntea civilizatiunii.

In discussiunile asup'r'a ruinãrei

fundului regiu trebuie sa ne machnésca adencu unu lucru, ca totusi se aflara doi sasi sa pledeze, contr'a celorou 14 colegi ai lorou, pentru usurparea drepturiloru poporului lorou de cátra magiari. Deputatii Wächter si Fabritius nu se inspanmentara de aprópe unanim'a condemnare a connatiunaliloru lorou. Se scie, ca acesti domni se bucurá inca de multu tempu de favorulu magiaru si se tiené de acei barbati nu prea rari in Ungari'a, cari póta cu predilectiune costumulu teatralu magiaru. Puternicu se radica preste figurele lorou Kapp, Baussnern Trauschenfels, Gebbel s. a. cari cu graiu elocuentu, de-si in limb'a magiara, unic'a admisibila in dieta, au reprezentatu din punctulu de vedere sasescu transilvanu, mostenitu din vechime, dreptulu si libertatea. Baussnern, fiulu unui colonelu imperatescu repausatu de multu si descendentu dela comitele natiunei sasesci de odinóra Baussnern, dintre a cãrui inruditi talentati mai multi membrii infrumsetiéta teatrulu germãnu cu numele Ernst si Ernest, erá odinóra adoratoru insufletitu alu magiarilorou, pre cari elu ii tiené de cei mai fideli aliati contr'a slavilorou. Cu caldura s'a intrepusu elu pentru densii chiaru contr'a connatiunalilorou sei sasi, fãra de a se teme de ignorarea, la care erá supusu pre la inceputu carierei sele politice dupa ce depusesse caracterulu seu de oficieru. Dara incetu incetu ii cadiura soldii de pre ochi, cãndu trebui sa cunósca, ca cu egoismulu ungurescu nu te poti demite la vorba si de atunci a remasu devotatu causei poporului seu fãra reserva. Cu zelu infocatu lupta elu pentru acest'a cauza la desbaterile de pre urma ale dietei unguresci, dara limb'a sea magiara in florita nu-i potú fi de nici unu folosu, pentruca densulu voiesce sa-si insusiasca limb'a, dara nu anim'a magiarilorou incarnati.

Care va fi sfersitul apotesei din acestu spectaculu magiaru ce se desfasura de pre acelu tempu, cãndu dlu de Beust care se considerá pre sine si erá consideratu de cátra vienezi, de unu Dieu, dara care acum e binisioru uitatu, le presentá pre taiერი drepturile si libertãtile, ce si le au luptatu dela habsburghi in anulu 1848, si ai cãroru operatori au trebuitu sa infrumsetieze in anulu 1849 furcile dela Aradu? Intielegemu: perirea magiarismului. Magiarii s'aru puté tiené fericiti cãndu aru puté emigrá iera in suit'a, turcilorou in Asia, in tier'a, de unde se tragu, dupa cum a scrutatu „Bambergy“ celu magiarisatu din Bamberger.

„Gazetta d'Italia“ dela 11 Martie da séma despre unu banchetu alu societãtii geografice din Rom'a, la care agentulu diplomaticu alu Romaniei d. C. Esarcu a luat o parte pré insemnata, tienendu unu remarcabilu discursu din care reproducem câte-va pasagie, dupa aretat'a Gazeta italiana.

Eata cum acestu diariu da sém'a despre banchetu:

Rom'a, 8 Mart. 1876 (intardiata).

Eri séra a avutu locu banchetulu societãtii geografice spre a dá salutarea de adio marchisului Antinori care pléca in Afric'a ecuatoriala. Banchetulu erá presidatu de d. Cesare Correnti presidulu societãtii, care avé la drépt'a sea pre d. Menabrea, ambasadorulu Italiei la Londr'a. In fati'a dlui Correnti stá profesorele Michaelu Amari senatore, care avé la drépt'a sea pre d. de Beaumont presidulu societãtii geografice dela Genev'a si la stãng'a pre d. Esarcu, agentu diplomaticu alu Romaniei pre lãnga curtea Quirinalului.

D. Correnti care diminéti'a, la o siedintia tienuta de societate la colegiulu romanu, pronuciase unu frumosu si lungu discursu, si-a cerutu scuse ca nu mai tiene si unu alu doilea discursu, si a ridicatu unu foastu

pentru A. S. R. principele Umberto, presidentu onorariu alu societății, amintindu ce interesu constantu ia la lucrările ei.

Toastulu fuse foarte aplaudatu.

D. Menabrea ridica unu toastu pentru expeditiunea marchisului Antinori, si insista, cu multa oportunitate, asupr'a influentiei ce neaperatu trebuie sa aiba intinderea actiunii esterne a Italiei asupr'a desvoltării comerciale si industrialei sele.

Marchisulu Antinori, care tienuse si densulu dimineti'a unu discursu foarte apretiatu, a multiamitu pre scurtu dlui Menabrea pentru orările facute in favorea succesului incercărilor sele.

Dupa acestea se ridica d. Esarcu si tienu unu adeveratu discursu. D. Esarcu e membru alu societății geografice din Bucuresci.

Dupa ce ceru sa pōta unī vocea sea cu aceea a ilustriloru invetiati cari orau caletorie buna, deplinu succesu, si inturnare fericita marchisului Antinori si companiloru sei, amintindu versulu celebru citatu, acum câte-va dile, de procurorulu generalu la inaugurarea curtei de casatiune la Rom'a :

Tu reges imperio populos, Romane, memento

a adaogatu ca cându poetulu pre care mai tardiu Dante 'lu luà de calauza, dedea romaniloru acestu consiliu, elu intielegea mai putienu a vorbi despre domni'a fortiei decâtu de guvernarea lumei prin spiritulu de civilizatiune pre care lu aretã cá tianta filorū eternei cetãti.

Apoi dise: „Este invederatu ca pretutindeni unde au patrunsu legiunile nōstre au lasatu centruri de civilizatiune. Suntemu nascuti in unulu din acele centruri. Departe de a-lu fi uitatu, tragemu dintr'ensulu unu titlu de nobletia pentru natiuni. Suntemu mandri ca ne chiamãmu romãni. Dupa ce se surpã imperiulu romanu, natiunile de rasa latina au urmatu fia-care oper'a de expansiune si de progresu de care Rom'a le dedea esemplu. Stéu'a cea buna a Italiei conduse pre Columbu alu nostru la descoperirea unei lumi nōue, si pre cându Spani'a cucerea Americ'a, Portugali'a 'si deschidea spre indii acea cale pre care au urmat'o tōte marinele globului; veni diu'a in care Franci'a purtã in fia-care parte a Europei acele idei cari trebuiescu sa faca astfelu cá natiunile sa formeze o singura familia.

„Ce felu — continua densulu, — sa nu ne bucurãmu vedendu pre Itali'a devenita libera, independenta si unita preocupãndu-se a intinde din nou domnierea civilizatiunei? Itali'a, dupa ce a avutu cele dōne civilizatiuni ale sele, un'a a republicei si a imperiului romãnu, cea-lalta a papatului si a renascerei, si dupa ce a eseritatatu o indoita si profunda influentia asupr'a lumei intregi, continua a lasã sa se respãndesca geniulu seu si a se conformã caracterului seu de universalitate care i este propriu. Dara Itali'a lui Victoru Emanuelu este chiamata inca spre a continuã multu tempu gloriosele traditiuni a le unni trecutu gloriosu.”

D. Esarcu, cá romãnu, nu puté sa uite tiér'a sea. Elu a aratatu dorintia ce Romani'a avé de a pasi pre urmele natiuniloru celoru mari de o rasa cu dens'a, si a disu ca deca brum'a de care Ovid se plãne pōte c'amu esageratu (gelidus Ister) au intãrdiatu desvoltarea acestei ramuri latine, cu tōte astea romãni sperã a aratã intr'o di ca nu suntu nedemni de cei nascuti inaintea loru.

In fine dupa ce spuse ca Rom'a, prin midilocirea legiuniloru sele, incredintiase Romaniei depositulu vechiei civilizatiuni, ca Genov'a si Veneti'a, cu navele loru le insuflase spiritulu geniului modernu si ca cu dōne-dieci de ani in urma Itali'a moderna destep-

tase cu o lucire vivificatōre simpatia sea; conchise prin afirmarea ca Romani'a, conformu cu missiunea ce i-a datu nu numai Europ'a ci si geografia, are ambitiunea de a fi unu elementu de libertate si civilizatiune la portile orientului si prin urmare totu ce se intreprinde pe Tibru are unu resnetu pre tiermii Dunarii.

D. Esarcu se scusã, terminãndu, ca a indrasnitu sa se esprime in limb'a italiana si amintí versulu celui mai mare poetu :

Amor mi mosse che mi fa parlare.

Gentilele cuvinte a le reprezentantului Romaniei au fostu primite cu multa simpatie, dupa cum meritau. S. d. Menabrea gasi acésta ocaziune spre a esprima sentimentulu de cordialitate alu Italiei pentru vechi'a colonia Iunaréna a lui Trajanu; si spre a multiamí in numele societății geografice, d-lui Esarcu pentru banchetulu ce 'lu oferí la Parisu membriloru societății cu ocaziunea congresului geograficu din urma.

Venira apoi mai multe toasturi, in omōrea mai multorū barbati si societăti sciintifice.

Varietãti.

* **Sequestrarea fidei-comissului** dupa baronu Hermann Bruckenthal. Tribunalulu din Sabiu decise dupa mōrtea baronului Hermann Bruckenthal a respunde fideicomissulu bar. Bruckenthal presbiteriului evangelicu din Sabiu, o avere de miliōne. La reclamarea unui descendentu din famili'a Bruckenthal, Iuliu Bruckenthal, curtea de cassatiune din Budapest'a a anulatū resolutiunea tribunalulu si la cererea reclamantului s'a delegatu in afacerea acésta tribunalulu din M. Vásárhely. Tribunalulu acésta a si decisu in 27 Martiu sequestrarea fidei-comissului si in 3 Aprile a si venitu o comisiune judecãresca carea se ocupa acum cu sequestrarea.

* **Anunciu.** Spre tienerea adunãrei sub departimentulu a VII a sociatiuni pentru cultur'a si literatur'a poporului romãnu convocata la Campeni pe 24 Februarie a. c. din causele inundãrii apelor si a cãilor rele, numai putieni s'au adunatu, din care cauza, nu s'au potutu organizã, ci cei presenti au hotaritu a se tiené o alta adunare totu in Campeni in 20/8 Aprile a. c. adeca Joi dupa pasci, la care cei ce sa interesãza de cultur'a si literatur'a poporulu romãnu, cu tōta omōrea se invita spre a luã parte. Rosi'a 2 Aprile 1875.

Simeone cavaleru de Balinth.

* **Insciintiare.** Amu omōre a aduce la cunoscinti'a domnilorū prenumeranti, cum-ca dela „editiunea II corectata si amplificata a cuventãrilor mele bisericesci acomodate pentru ori-ce tempu“ dreptulu de editura stradandulu domnului Ioanu Stein din Clusiu, tiparirea acéstei editiuni se continua cu tōta grab'a, asiã, câtu terminãndu se tiparirea cu finea lui Aprile a. c. esemplariile pre 15 Maiu, se voru puté tramite esemplariile prenumerate fia cãrui prenumerante deadreptulu la editoriu.

Pretiuulu unui esemplariu este 1 fl. iéra pretiuulu de bolta va 1 fl. 20 cr; prenumeratiuni se mai potu face pâna la finea lui Aprile cu pretiuulu de 1 fl. ori la editoriu, ori la autoriu in Gherl'a.

Insciintiezu totu deodata pre on. publicu cumca dela librari'a domnului I. Stein se potu capetã din opurile mele :

1. Cuventãri bisericesci tom. II, cu pretiuulu de 1 fl. 50 cr.

2. Cuventãri funebrali séu la casuri de mōrte cu pretiuulu de 1 fl. 20 cr.

ambe tomurile procurãndu-se de odata cu pretiuulu redusu de 2 fl. 30 cr.

Gherl'a 30 Martiu 1876.

Ioanu Papiu,

preotu la inst. corectoriu reg.

Partea economica.

Sabiu 29 Martiu st. n.*)

In scurtulu meu raportu de eri asupr'a unorū obiecte pertractate in siedinti'a adunãrei generali a institutulu de banca „Albin'a“ amu promisū ca voi reveni la unu § din statutele modificate, prea momentuosu pentru institutu, respective pentru actionari. Trebuie se amintescu inse mainainte, ca astadi s'a implinitu „intarirea cuventulu“ cu privire la afirmarea ambigua de eri a aparatoriloru esistint'ei celoru 4% tantiema din contractulu incheiatu de institutu cu directorele. Acésta a sciut'o cu sigurantia si eri directorele; a tacutu inse si a lasatu pre consiliarii de administratiune subintielesi sa afirme in modulu aretatu eri si acésta numai cá sa se convinga si membrii adunãrei, ca cesti din urma n'au mai desparturatu contractulu dela anulu 1872, de cându si-a inceputu institutulu activitatea, si in acestu punctu ne-amu procopsitu!! Si de ce nu? cãci in cass'a Wertheimiana nu 'lu rodu moliile, nici furii nu-'lu potu furã. (Multiamita inventatoriului astorfeliu de casse de feru). Totu acéstei incuieri horibili trebuie sa-i bagãmu vina si incidentula ca léf'a directorulu totu la trei ani trebuie sa creasca cu 600 fl. s. a. Totu acésta bala de feru pōrta vin'ade nu se scie pâna cându are sa urmeze acestu crescamentu calculatu dupa progressiuni, si totu acésta bala de feru pōrta vin'a ca contractulu este in diagonala contradicere cu statutele institutulu, intru câtu adeca statutele prevedu 4% tantiema pentru doi directori, iér' contractulu e unulu, precum si directorele unulu este. Zadarnica a remasu observarea bine nimerita a lui V. B. in acésta privintia. Totu smeulu de Wertheim e de vina.

Si acum se ajungu la § amintitu in pasagiulu primu. Acel'a dice: „In casuri de urgentia grava si fundata, Directiunea pōte sa dea afara pre directorele esecutivu, inse fãra stirbirea pretensiuniloru sele din contractu (cari nu-su mai multu nici mai putienu de 12000 fl. v, a.) — suspensiunea ori demisiunea directorulu dupa ascultarea aceluia in siedintia pōte sa urmeze numai deca celu putienu optu membrii ai directiunei voru votã pentru acésta.”

Tragetu acum o paralela intre acésta si sensulu arbitrariu a celui ce tratéza despre oficianti! Acum are sensu — intielegu si eu — clasificatiunea rostita in parte de consiliariulu de administratiune numitu eri, privitoria la punctulu de departare a directorulu de oficianti. §-lu acésta a scapatu din vederea membriloru adunãrei si sciti de ce? pentruca directorele cându a datu cetire statutele modificate a premisu more consueto: „ca in statutele cele nōue multi §§ din statutele vechi au remasu afara, fiindu fãra ceva insemnata, multi s'au contrasat in unulu, alti au remasu nealterati in sensu — precum si celu de susu —, in multi s'a schimbatu numai stilulu si terminologia“; si pentruca in urma, toti §§ atãtu cei elisi (remasi afara), câtu si cei contrasi, nealterati si schimbati in stilu si terminologia, s'au cetitu intr'o dusca, cum s'aru dice; apoi si pentru impregiurarea, ca cu §§ dintr'unu capitulu din statutele cele vechi la modificarea memorata nu s'a mai urmatu in rendu, ci intorsu: cei din urma intãiu si cu multe intercisuni

*) Din lipsa de spatiu a trebuitu se remãna pre numerulu acésta. R.

si vicevers'a, incãtu membrii cu statutele vechi in mãna nu putéu urmari pre directorele nici nu'si puteau notã observãrile ce erau de a se face. Numai dvorniculu V. B. din Budapest'a, de-si consiliariu de administratiune, erã mai velocipedu. Lauda lui! La observãrile lui chiarificatōrie i se respunde: „ca acele se subintielegu.“ Numitulu inse mai cerbicosu nu se multiamia cu acestu respunsu si pretindea cá sa nu se subintielega numai, ci sa se lamuresca cesti'a. Si intr'adeveru ca densulu a contribuitu in partea cea mai mare, la cele mai multe, ba potu dice la tōte intrebãrile si otãrile acéstei adunãri.

Nu sum pricopsitu in trebi de banca, dara un'a totusi nu-mi va trage la indoiéla nici celu mai competentu pre acestu terenu, pâna acum prea putienu amblatu de nati'a nōstra, si anume: ca §-lu de susu si celu cu 4% tantiema, vis-a-vis de toti oficiantii unui institutu numai cu 2% tantiema, apoi omnipotentia contractulu si suprematia de comanda asupr'a oficiantiloru nu se radima pre base mucedite de vechi, din er'a primitiva a infiintãrei de bance si societãti de ori-ce categoria, de cându adeca speculanti cei mai rafinati si edificã, si si edifica si astadi — deca potu — pedestalulu, de unde nici man'a si evolutiunile tempulu nu ii puteau si nu ii potu sa ii dea josu si sa ii stirbésca fãra dobãnda si regresare. Cu tōte acéste consiliariulu de administratiune I. P.—a, la rondulu seu, pretindea ca nu suntu de ajunsu acéste prinosuri (olocauste), ci trebuiescu completate, provocãndu-se la alte institute si bance. Noroculu lui inse, ca nu scia sa le numesca. M'am miratu de unde atãt'a pricopsela la acestu omu pre terenulu si in trebi comerciale.

S'au mai pertratatu multe lucruri momentōse, despre cari pōte de alta data. Au obvenitu gravamine varie asupr'a reprezentantulu institutulu in afaceri procesuali si alte lucruri nu prea placute pentru acésta. Ore fis'aru pututu si intr'acéste aparã cu provocarea la alte bance? ne remane totu densulu detoriu cu respunsulu. Apoi s'au esprimatu si accentuatu dorintia ca unulu din consiliarii de administratiune — mi se pare totu cestu din urma — aru fi bine se ése din consiliulu de administratiune si sa se multiamiasca pentru câtu-va tempu scurtu cu chiamarea de jurisconsultu. Eu asi mai adauge la celu de mai susu, inca pre unu consiliaru de banca alu Albinei, din locu, care are meritulu pentru institutu, ca candu se intempla siedintie consiliulu de admin. Marti'a si Vinerea nu se presentéza, dara se subintielege, si care cu ocaziunea adunãrei generali de si a fostu acasa, nici intr'atãt'a n'a molestatu siedinti'a, incãtu sa lu cunōsca barem in persōna bine membrii presenti.

Cu acéstea incheiu in sperantia se vedu ce-va si in „Albin'a“ din Bud'apest'a despre adunare si apretiarile redactorelui acéstei'a, care credu ca si va face detorintia.

Tanasuica.

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Martie (5 Aprile) 1876

Metalicele 5%	67 05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70 45
Imprumutulu de statu din 1860	109 80
Actiuni de banca	877 —
Actiuni de creditu	153 10
London	117 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75 —
„ „ „ Temisiorene	75 —
„ „ „ Ardelenesci	74 75
„ „ „ Croato-slavone	— —
Argintu	102 40
Galbinu	5 50 1/2
Napoleonu d'auru (poli)	9 36